

Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Mesleklerine Karşı Tutumları

Hanifi ÜZÜM¹, H. Birol YALÇIN¹, Bilal BİÇER¹,
Bekir YÜKTAŞIR¹, Yunus YILDIRIM²

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

²Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışmanın amacı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bünyesindeki öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını araştırmaktır. Daha ayrıntılı olarak bu çalışma ile öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm alt grup farklılıkları ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma amacı doğrultusunda, genel tarama modellerinden olan kesit alma yaklaşımı ve ilişkisel tarama modeliyle yapılmıştır. Çalışmaya, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinden toplam 280 (%70 geri dönüt) gönüllü öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Özgür tarafından 1994 yılında geliştirilen Mesleki Tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin bu çalışma için yapılan güvenilirlik analizinde, güvenilirlik katsayısı $\alpha=0.84$ olarak bulunmuştur. Elde edilen veriler betimsel istatistik, korelasyon analizi ve çoklu varyans analizi (teknikleri kullanılarak çözümlenmiştir. Çalışma sonucunda beden eğitimi bölümlerinde okuyan öğrencilerin yaş ve okudukları sınıflar ile mesleğe yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken, okudukları bölüm ve cinsiyetleri ile mesleki tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde, cinsiyet ($F(1;278)=9,35$; $p<0,05$) ve bölüm ($F(2;277)=6,03$; $p<0,05$) değişkenleri ile öğrencilerin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayı, Mesleki tutum, Meslek seçimi

Physical Education Preservice Teachers' Attitudes Towards Teaching

Abstract

The purpose of this study is to investigate preservice teachers' attitudes and beliefs to physical education. Further, the differences in these dependent variables among subgroups defined by gender, age, years in school, and major field of study are also examined. For the purpose of this study, cross sectional method of survey was employed to analyze relationships among variables. A total of 280 subjects (70% response rate), who were university students in the school of physical education and sport, voluntarily participated in the study. The data were collected by using scale of 'Attitudes Towards Choosing Vocation' which were developed by Ozgur in 1995. In the present study, validity of the instrument was found sufficiently high ($\alpha=.84$). Further, the statistical analyses of the study included descriptive statistics, correlational analyses and univariate analysis. The results of the univariate analysis with Gender ($F(1;278)=9.35; p<.05$) and Major Field of Study ($F(2;277)=6.03; p<.05$) were found to have significant effect on preservice teachers' attitudes and beliefs to physical education. The results of the study was further elaborated and discussed.

Keywords: Work attitudes, career development, preservice teacher

Giriş

İnsanlığın var oluşundan günümüze kadar, bireyler yaşamlarını sürdürebilmek ve bağlı buldukları topluluklarda sosyal bir statü elde edebilmek için büyük çabalar içerisine girmektedirler. Bu amaçla kişilikleri ve yetenekleri doğrultusunda bir meslek sahibi olabilmek için yaşamlarının büyük bir kısmını eğitim ve öğretim faaliyetleri ile geçirmektedirler. Bu eğitim faaliyetleri sonucunda, mesleki kimliklerini kazanarak topluma faydalı birer fert haline gelmeye çalışmaktadırlar.

Holland'a (1997) göre meslek seçimi kişiliğin bir yansımasıdır. Bu görüşten yola çıkarak günümüzde mesleki kimliğin bireylerin kişilikleri, cinsiyetleri ve toplum içerisinde üstlenmiş olduğu diğer rollerle ilişkili olduğunu söylenebilir. Bir bireye kim olduğu sorulduğunda alınacak ilk cevap; "doktorum, avukatım, öğretmenim, kasabım, manavım" vb. gibi yanıtlar olacaktır. Çünkü insanlar yaptıkları işlerle anılmakta ve tarihe geçmektedirler. Örneğin; Edison denildiğinde bilim adamı, Ali Kuşçu denildiğinde matematik, İbni Sina denildiğinde tıp bilimleri gibi, kişilerin yapmış olduğu meslekler ön plana çıkmaktadır.

Kuzgun'a (1982) göre meslek, bireylerin belirli bir eğitimle edindikleri ve hayatlarını kazanmak için sürdürdükleri düzenli ve kurallı faaliyetlerin bütünüdür. Birey hayatının belirli bir dönemini seçtiği mesleğin gerektirdiği eğitimi almak ve bir kısmını da onun gerektirdiği etkinlikleri yapmakla geçirir. Bireyin hayatında uzun bir zamanı içine alan ve onun üzerinde bir takım etkileri olabilecek mesleği çok dikkatli seçmek zorundadır (Koç, 1994).

Meslek seçiminde pek çok unsur rol oynamaktadır. Bunlar arasında aile, öğretmenler ve arkadaşlar, kitle iletişim araçları, kitaplar ve rastlantılar sayılabilir (Ankay, 1996). Ancak günümüz dünyasında özellikle ülkemizde meslek seçiminde "özenti" büyük rol oynamaktadır. Kitle iletişim araçları vasıtası ile popüler olmuş birçok

meslek dalı (sanatçı, manken, sunucu, sporcu, siyasetçi vb.) bulunmaktadır. İnsanlarımızın çoğu sırf popüler olmak amacıyla sevsin veya sevmesin, yeteneği olsun veya olmasın bu meslek dallarını yapmaya yönelerek telafisi mümkün olmayan hatalar yapmakta ve yanlış meslek seçiminden dolayı mutsuz bir yaşam sürmektedir.

Meslek seçimi: bireyin, toplumun insan gücü ihtiyacını göz önüne alarak ilgi ve yeteneklerine uygun ihtiyaçlarını karşılayabileceği ve kendisini ifade edebileceği ona açık mesleklerden birine yönelmesidir. Meslek seçme aşamasında olan bireylerin dikkate almaları gereken hususları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

1. Seçilmek istenen mesleğin ilgi ve yeteneklere uygunluğu,
2. İhtiyaçları karşılayıp karşılamayacağı,
3. İşe giriş imkânları,
4. Aile.

İdeal olan meslek seçimi, bireyin ilgi ve yeteneklerine uygun gizli güçlerini geliştirebileceği, kendisini ifade edebileceği ve toplumun gelişmesine katkı sağlayabileceği bir mesleğe yönelmesidir. Buda meslek seçiminin mesleki rehberlikle yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Gibson (1981) mesleki rehberliğe duyulan ihtiyacı şu şekilde ifade etmiştir: "Toplumsal ve mesleki yapıdaki karışıklığın artması bireylerin bir mesleği formüle etmelerini ve özümsemelerini güçleştirmiştir." Meslek seçiminin mesleki rehberlikle yapılması gerektiğini aşağıdaki gibi birkaç başlık altında toplamak mümkündür:

1. Bireyin kendisine uygun olan bir mesleğe girebilmesi,
2. Kolay iş bulabilmesi,
3. Mesleğin gerektirdiği etkinlikleri başarabilmesi ve ilerlemesi,
4. Toplumun ihtiyaç duyduğu meslek dallarında dengenin kurulması (Koç, 1994).

Meslek seçiminde göz önünde bulundurulması gereken bu kriterlere ek olarak, bireylerin seçecekleri mesleğe yönelik, tutum ve davranışları da oldukça önemlidir.

Tutum terimi sosyal psikolojide genel olarak "Bir bireye atfedilen ve onun psikolojik bir nesneye ilişkin düşünce, duygu ve muhtemelen davranışlarını organize eden bir eğilime işaret etmek için kullanılmaktadır." Bir nesneye ilişkin olumlu tutumu olan bir birey, bu nesneye karşı olumlu davranmaya, ona yaklaşmaya, yakınlık göstermeye ve onu desteklemeye eğilimli olacaktır. Bir nesneye ilişkin tutumu olumsuz olan bir birey ise bu nesneye ilgisiz kalma veya ondan uzaklaşma, eleştirme hatta zarar verme eğilimi gösterecektir (Aydın, 1985). Örneğin seçmiş olduğu mesleğe yönelik olumlu bir tutum ve davranış içerisinde olan birey, yapmış olduğu işi severek yapar ve sürekli olarak kendini, alanı ile ilgili konularda geliştirmeye çalışır. Bu durum kişinin verimliliğini ve buna bağlı olarak da yapmış olduğu işin kalitesini yükseltir. Eğer tam tersi bir durum söz konusu ise birey yaptığı işten zevk alamaz, işine ilgisiz kalır ve zarar verme eğilimi içerine girerek çalışma verimini düşürür.

Günümüzde birçok insan tarafından tercih edilen öğretmenlik mesleği de, bireylerin bu mesleğe yönelik tutumlarından dolayı olumlu veya olumsuz olarak etkilenmektedir.

Öğretmenlik geçmişten günümüze kadar süregelen bir meslektir. İnsanoğlunun var olduğu tarihten günümüze kadar geçen süre içerisinde, her toplumda önem temsil eden öğretmenlik, bu önemini halen korumaktadır. Toplumlarda bu günkü çabalar, değişen bilim dünyasına ayak uyduracak, toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek, üstün bilgi ve beceri ile donatılmış öğretmenlerin yetiştirilmesi üzerinedir (Yıldız, 2003).

Eğitimin niteliği öğretmenin alan bilgisinin yanında, ruh sağlığı ve etkin kişiliği ile de yakından ilgilidir. Öğretmenlerin güçlü bir meslek bilgisine sahip olmaları, bu bilgileri gerçek ortamda uygulamaya dönüştürebilmeleri, öğretmenlik mesleğine ve öğrencilere ilişkin olumlu tutum geliştirmeleri bakımından nitelikli gelişmeleri gerektirdiği söylenebilir. Öğretmenin tutumu bir duruma, eşyaya ya da insana tepki göstermeye hazır olmasıdır. Bu tutum sınıf atmosferini, eğitim ve öğretimi etkilemektedir. Sözer, bu mesleğe yatkın olanların programlara kaydedilmesi için, öğretmen olacaklara merkezi yerleştirme ve seçme sınavının yanı sıra mesleğe yönelik tutumlarını ölçen ölçeklerin kullanılmasının doğru olacağını belirtmektedir. Öğretmenlik mesleği yalnız bilgi verme rolünü gerektirmemekte, öğrenciler öğretmenin bu yönünden çok tutum ve davranışlarından, duygusal tepkilerinden ve alışkanlıklarından etkilenmektedirler. Yani öğretmenlik mesleği için bireylerde biçimsel eğitimin yanında mesleğe ve öğrencilere karşı olumlu tutuma sahip olma gibi bazı özellikler aranmaktadır (Sunay, 2003).

Öğretmenlik mesleği kendi içerisinde birden fazla bransa ayrılmaktadır. Bu branşlardan biride Beden Eğitimi öğretmenliğidir. Beden eğitimi öğretmenleri eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yanı sıra, ülkemizde sporun gelişmesi ve kitlelere yaygınlaştırılmasında spor yönetimi açısından oldukça önemli bir misyona sahiptir. Çünkü Beden Eğitimi öğretmenleri aynı zamanda uzman oldukları alanda, birçok spor örgütünde yöneticilik veya antrenörlük yapabilmektedir.

Bu eğitim kurumlarından yaygın eğitim ile ilgili olan faaliyetleri Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde açılmış olan (Antrenörlük, Hakemlik, Masörlük vb.) kurslar ve seminerler oluşturmaktadır. Örgün eğitim ile ilgili olan faaliyetleri ise Üniversitelerin bünyesinde açılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları yürütmektedir. Bu okullar öğretmenlik, antrenörlük, spor yöneticiliği ve rekreasyon gibi bölümler açarak, sürekli olarak kendini geliştirmektedir. Ancak günümüzde bu okul ve bölüm sayılarının hızla çoğalmasına paralel olarak bu bölümlerin eğitim kalitesinin düştüğü görüşü yaygın olarak kabul görmektedir.

Kuşkusuz bu durum öğrenci niteliğinin de düşmesine neden olmaktadır. Öğrencilerin üniversitelerdeki başarı durumları, zihinsel faktörler yanında öğrencinin üniversiteye girmeden önceki çevre, mezun olduğu lisenin nitelik ve nicelik yönünden durumu, lise türü, liseden mezun olduğu bölüm, anne-babanın eğitim ve meslek durumu gibi faktörlerle ilgili olabilir (Tuncel, 1999). Öğrenci başarısına etki eden tüm bu faktörlerin yanı sıra öğrencilerin seçmiş olduğu alana yönelik tutum ve davranışları da önemli bir etkidir.

Beden eğitimi ve spor alanında hizmet veren örgütlerin verimli bir şekilde çalışabilmesi için nitelikli ve mesleğini seven iş görenlere ihtiyacı vardır. Bu nitelikli insan gücünün büyük bir bölümü ise üniversitelerimizin beden eğitimi ve spor yüksekokullarının öğretmenlik, antrenörlük, spor yöneticiliği gibi bölümlerde okuyan öğrencilerden sağlanmaktadır. Bu bölümlerde okuyan öğrencilerin seçmiş olduğu mesleğe yönelik tutumlarının araştırılması ve olumsuz tutumlarının giderilmesine yönelik tedbirlerin alınması gelişim açısından büyük bir öneme sahiptir.

Bütün bunların ışığında bu çalışmanın amacı, bu bölümlerde okuyan öğrencilerin mesleğe karşı olan tutumlarını belirlemek, ayrıca deneklerin cinsiyet, yaş ve devam ettikleri sınıf değişkenleri ile mesleki tutum puanları arasındaki farkları ortaya çıkarmaktır.

Yöntem

Araştırma, genel tarama modellerinden biri olan kesit alma yaklaşımıyla ve ilişkisel tarama modeliyle yapılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni Abant İzzet Baysal üniversitesinin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunun Antrenörlük, Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Spor Yöneticiliği bölümünde okuyan 460 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem ise evren içerisinden oransız eleman örnekleme yöntemi ile rast gele seçilen n=400 öğretmen adayından oluşmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Öğretmenlerin Mesleğine Karşı Tutumlarını belirlemeye yönelik olarak geliştirilen anket kullanılmıştır (Özgür, 1994). Anketin bu çalışma için yapılan güvenilirlik analizinde, güvenilirlik katsayısı ($\alpha=.84$) olarak bulunmuştur.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; yaş, cinsiyet, mezun olunan lise, öğrencilerin şu anda okuduğu sınıf ve bölüm v.b değişkenleri belirlemeye yönelik 20 soru; ikinci bölümde ise, deneklerin mesleki tutumlarını ölçmeye yönelik 33 sorudan oluşan 5'li Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin 20 sorusu olumlu 13 soru ise olumsuz ifade içermektedir. Sorulara beş kategori üzerinden cevap verilmektedir. Bu cevapların sayısal olarak karşılığı ise Kesinlikle katılıyorum=5, Katılıyorum=4, Kararsızım=3, Katılmıyorum=2, Kesinlikle Katılmıyorum=1 olarak kabul edilmiştir. Olumsuz ifadeler için bu değerler ters çevrilmiştir. Anket araştırmacı tarafından deneklere uygulanan 400 ankettten 280 tanesi geri dönmüştür. Geri dönen anketlerin tamamı değerlendirmeye dahil edilmiştir.

Verilerin istatistiksel analizleri için, SPSS for Windows 11 paket programı kullanılmıştır. Örneklemi oluşturan deneklerin, cinsiyet, yaş, şu anda okudukları sınıf ve okudukları bölüme ilişkin dağılımlarını bulmak için, betimsel istatistik kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının, mesleki tutumlarını belirlemek amacıyla; tutum anketine verdikleri cevapların toplam puanları hesaplanarak değişkenler arasındaki ilişki tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Değişkenler arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi uygulanmıştır.

Bulgular

Deneklerin cinsiyet, yaş, şu anda okudukları sınıf ve okudukları bölüme ilişkin yüzdeleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Deneklerin demografik özelliklerinin yüzde ve frekans dağılımı

		f	%	TOPLAM
Yaş	17-20	64	22.9	280
	21-24	197	70.4	
	25-29	19	6.8	
Cinsiyet	Kadın	100	35.7	280
	Erkek	180	64.3	
Bölüm	Bed. Eğt. Öğretmenliği	110	39,3	280
	Antrenörlük Eğitimi	129	46,1	
	Spor Yöneticiliği	41	14,6	
Sınıf	1.Sınıf	117	41,8	280
	2.Sınıf	67	23,9	
	3. Sınıf	49	17,5	
	4. Sınıf	47	16,8	

Tablo 1 incelendiğinde; örnekleme oluşturan deneklerin toplam sayısı n=280 olup, bunların %64.3'ünü (n=180) erkekler, %35.7'sini (n=100) ise kadınlar oluşturmaktadır. Deneklerin %22.9'u (n=64) 17-20; %70.4'ü (n=197) 21-24 ve %6.8'i (n=19) ise 25-29 yaşları arasında bulunmaktadır. Okudukları bölüme göre deneklerin %39.3'ü (n=110) Beden Eğitimi öğretmenliğinde, %46.1'i (n=129) Antrenörlük Eğitiminde, %14.6'sı (n=41) ise Spor Yöneticiliği bölümünde öğrenim görmektedir. Deneklerin, %41.8'i (n=117) 1. sınıf, % 23.9'u (n=67) 2. sınıf, %17.5'i (n=49) 3. sınıf ve %16.8'i (n=47) 4. sınıfta öğrenim görmektedir.

Deneklerin cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıf değişkenlerine göre aritmetik ortalamaları ve standart sapmalarına ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde deneklerin yaş değişkenine göre en yüksek tutum puanı aritmetik ortalamasının 21-24 yaşları arasında ($\bar{x}=4.04\pm 0.35$), en düşük tutum puanının ise 17-20 yaşları arasında ($\bar{x}=4.00\pm 0.41$) olduğu görülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre en yüksek tutum puanı ortalamaları kadınlarda ($\bar{x}=4.12\pm 0.35$) görülmektedir. Bölüm değişkenine göre ise deneklerin en yüksek tutum puanı ortalamaları beden eğitimi öğretmenliği bölümünde ($\bar{x}=4.10\pm 0.32$), en düşük tutum puanı ise spor yöneticiliği bölümündedir ($\bar{x}=3.87\pm 0.35$). Sınıf değişkenine göre deneklerin en yüksek tutum puanı ortalamalarının 4. sınıf öğrencilerinde ($\bar{x}=4.09\pm 0.30$), en düşük tutum puanının ise 1. sınıf öğrencilerinde ($\bar{x}=4.01\pm 0.36$) olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Deneklerin tutum puanlarının cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıf değişkenlerine göre aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları

		n	\bar{X}	SS
Yaş	17-20	64	4,0071	,4169
	21-24	197	4,0434	,3544
	25-29	19	4,0191	,3051
Cinsiyet	Kadın	100	4,1218	,3592
	Erkek	180	3,9844	,3610
Bölüm	Bed. Eğt. Öğretmenliği	110	4,1011	,3232
	Antrenörlük Eğitimi	129	4,0266	,3896
	Spor Yöneticiliği	41	3,8736	,3514
Sınıf	1.Sınıf	117	4,0119	,3668
	2.Sınıf	67	4,0393	,4181
	3. Sınıf	49	4,0167	,3419
	4. Sınıf	47	4,0961	,3056
	Genel Toplam	280	4,0335	,3657

Deneklerin cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıflarına göre tutum puanları arasındaki farklılıkları belirlemek için yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Deneklerin cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıflarına göre tutum puanları arasındaki farklılıkları

		$\sum \bar{X}^2$	Sd	\bar{X}^2	F
Yaş	Gruplar Arası	0,06	2	0,03	
	Grup İçi	37,24	277	0,13	0,25
	Toplam	37,30	279		
Cinsiyet	Gruplar Arası	1,21	1	1,21	
	Grup İçi	36,09	278	0,13	9,35*
	Toplam	37,31	279		
Bölüm	Gruplar Arası	1,55	2	0,77	
	Grup İçi	35,75	277	0,12	6,03*
	Toplam	37,31	279		
Sınıf	Gruplar Arası	0,25	3	0,08	
	Grup İçi	37,05	276	0,13	0,63
	Toplam	37,30	279		

* p<0.05

Bu analiz sonucunda, yaş ile deneklerin mesleki tutumları arasında ($F(2;277)=0.25$; $p>0.05$) ve yine deneklerin okudukları sınıf ile tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık ($F(3;276)=0.63$; $p>0.05$) bulunamamıştır. Deneklerin cinsiyeti ile tutum puanları arasında ise anlamlı bir farklılık ($F(1;278)=9,35$; $p<0.05$) bulunmuştur.

Tablo 4. Deneklerin okudukları bölüm ile tutum puanları arasındaki farklılık

	n	X	SS	p
Bed. Eğt. Öğretmenliği	110	4,10	0,32	0.002
Spor Yöneticiliği	41	3,87	0,35	
Antrenörlük Eğitimi	129	4,02	0,38	0.046
Spor Yöneticiliği	41	3,87	0,35	
Bed. Eğt. Öğretmenliği	110	4.10	0.32	0.288
Antrenörlük Eğitimi	129	4.02	0.35	

*p<0.05

Deneklerin öğrenim gördükleri bölüm ile tutum puanları arasında ($F(2;277)=6.03$; $p<0.05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi bölümler arasında olduğunu tespit etmek için Tukey Post Hoc analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucuna göre Beden eğitimi öğretmenliği bölümü ile spor yöneticiliği bölümü, ayrıca antrenörlük eğitimi bölümü ile spor yöneticiliği bölümleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Tablo 4).

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular tartışılarak yorumlanmaya çalışılmıştır. Deneklerin cinsiyet değişkenine göre aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde; kadınların ($\bar{x}=4.12\pm 0.35$), erkeklere ($\bar{x}=3.98\pm 0.36$), oranla daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir (Tablo 2). Bu sonuç Kılınç'ın (1997) sınıf öğretmenleri üzerinde yapmış olduğu araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Kılınç cinsiyet faktörü ile deneklerin öğretmenlik mesleğini seviyorum sorusuna verdikleri yanıtların ortalamaları arasında, kadınların ($\bar{x}=4.05\pm 1.05$), erkeklere ($\bar{x}=3.96\pm 1.05$) göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğunu bulmuştur. Ancak bu iki çalışma sonucunda ortalamalar arasındaki fark çok fazla değildir. Bu sonuçlara bakarak gerek kız öğrencilerin, gerekse erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu bir tutuma sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Deneklerin cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıflarına göre tutum puanları arasındaki farklılıkları belirlemek için yapılan ANOVA testi sonuçlarını incelediğimizde yaş ile deneklerin mesleki tutumları arasında ($F(2;277)=0.25$; $p>0.05$) anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürü incelediğimizde; Özgür'ün (1994) Eğitim Fakültesi öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada 18-20, 21-23, 24-26 yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Yine Sunay (2003) da, Beden Eğitimi Bölümünde okuyan öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada yaşın öğrencilerin öğrenim gördükleri alana yönelik tutumlarının oluşmasında ayırt edici bir özellik göstermediğini bulmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda deneklerin yaşının, mesleğe yönelik tutumlarının oluşmasında önemli bir etken olmadığını söyleyebiliriz.

Deneklerin cinsiyeti ile tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık ($F(1;278)=9,35$; $p<0.05$) bulunmuştur. Literatür de bu sonucu desteklemektedir. Özgür (1994) de, yapmış olduğu çalışmada cinsiyet bakımından gruplar arasında anlamlı farklılıklar bularak kız öğrencilerin erkeklere göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğunu saptamıştır. Yine

Saracaloğlu (1992) da, Beden Eğitimi Bölümünde okuyan öğrencilerin mesleki tutumlarını incelemiş ve öğrencilerin tutum puanlarının cinsiyete göre değiştiğini ve kadın öğrencilerin, erkeklere göre daha yüksek bir tutum puanına sahip olduğunu bulmuştur. Bu sonuçlar, kadın beden eğitimi öğretmeni adaylarının beden eğitimi ve spor alanında yer edinebilme istekleri açısından oldukça önemli bir sonuç olarak görülebilir.

Deneklerin öğrenim gördükleri bölüm ile tutum puanları arasında ($F(2;277)=6.03$; $p<0.05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi bölümler arasında olduğunu tespit etmek için Tukey Post Hoc analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucuna göre Beden eğitimi öğretmenliği bölümü ile spor yöneticiliği bölümü, ayrıca antrenörlük eğitimi bölümü ile spor yöneticiliği bölümleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Literatür de bu sonuçları desteklemektedir. Saraç'ın (2002) Türk Dili Edebiyatı/Türkçe öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını incelediği çalışmada, Türk Dili ve Edebiyatı bölümü ile Çağdaş Türk lehçeleri ve Edebiyatı bölümleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Beden eğitimi öğretmenliği ve antrenörlük eğitimi öğrencileri okudukları bölüm itibarıyla öğretmenlik mesleğine yönelik formasyon dersleri almaktadırlar. Fakat spor yöneticiliği bölümü öğrencileri formasyon dersleri almamaktadır. Bu nedenle öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları diğer bölümlere göre düşük olabilir.

Deneklerin okudukları sınıf ile tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık ($F(3;276)=0.63$; $p>0.05$) bulunmamıştır. Saracaloğlu (1992) da, beden eğitimi bölümlerinde okuyan öğrenciler üzerinde yapmış olduğu araştırma sonucunda, 1-2. sınıfta okuyan öğrenciler ile 3-4. sınıfta okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuçlar bize öğrencilerin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıflara göre değişmediğini göstermektedir. Bu sonuçlara dayanarak, öğretmenlik formasyonu programlarının, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmede etkili söylenebilir. Ayrıca günümüzde özellikle beden eğitimi öğretmeni atamalarına getirilen kısıtlamaların, özellikle son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz tutum geliştirmelerine neden olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak beden eğitimi bölümlerinde okuyan öğrencilerin yaş ve okudukları sınıflar ile mesleğe yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Okudukları bölüm ve cinsiyetleri ile mesleki tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, beden eğitimi bölümlerinde okutulan öğretmenlik formasyon derslerinin öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu yönde tutum geliştirmede yetersiz olduğunu söyleyebiliriz. Bu nedenle öğretmen yetiştiren kurumların mevcut programlarını günümüz şartlarına uygun şekilde yeniden gözden geçirerek, çeşitli değişiklikleri yapması gerekmektedir. Ayrıca beden eğitimi öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının antrenörlük eğitimi ve spor yöneticiliği bölümü öğrencilerine göre daha yüksek olmasından dolayı, öğretmen atamalarında önceliğin beden eğitimi öğretmenliğinden mezun olan adaylara verilmesi, örgütsel verim açısından oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Kaynaklar

- Ankay, A.** (1996). Meslek seçiminin önemi ve sorunları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 21(221), 22- 27.
- Aydın, O.** (2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Öğreti-Pegem Yayınları.
- Holland, J. L.** (1997). *Making vocational choices* (5th edition). NJ:Prentice-Hall.
- Kılınç, M.** (1997). *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Kırşehir Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Koç, M.** (1994). K. T. Ü. Fatih Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin mesleki seçimlerine etki eden faktörlerin belirlenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 4(204), 26-30.
- Özgür, F. N.** (1994). *Öğretmenlik mesleğine karşı tutum* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saracaloğlu, A. S.** (1992). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 10-26.
- Saraç, C.** (2002). *Türk Dili ve Edebiyatı/Türkçe Öğretmeni adaylarının yeterlilikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sunay, H., ve Gürbüz, P.** (2003,10-11 Ekim). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri alana ilişkin tutumları (Ankara ili örneği). *Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tunçel, Z. ve Saracaloğlu, A. S.** (1999). Spor yüksekokulları öğrencilerinin başarılarını etkileyen faktörler. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 63-76.
- Yıldız, K.** (2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Öğreti-Pegem Yayınları.

Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklarla Normal Gelişim Gösteren Akranlarının Bazı Fiziksel Uygunluk Parametrelerinin İncelenmesi

Ekrem Levent İLHAN¹, Oğuz Kaan ESENTÜRK¹

¹Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırmada zihinsel yetersizliği olan çocuklarla, normal gelişim gösteren akranlarının bazı fiziksel uygunluk parametreleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırma kapsamındaki çocuklar 9-11 yaş aralığındadır. "Zihinsel Engelli Çocuklar" (ZEÇ) grubu özel eğitimlerine devam eden 8 kız, 10 erkek toplam 18 çocuktan, "Normal gelişim gösteren" (NGG) grubu 9 kız, 13 erkek toplam 22 çocuktan oluşmaktadır. Boy, vücut ağırlığı, beden kitle indeksi, dominant ve nondominant pençe kuvveti, dikey sıçrama, bacak kaldırma, mekik, şınav, gövde hiperekstensiyon, flamingo denge, otur-uzan, ve skinfold (triceps, biceps, scapula, uyluk, göğüs, supraillium) ölçümleri yapılmıştır. Ölçümlerin istatistiksel analizinde SPSS 21.0 programı kullanılarak, gruplar arası farklılıkları test etmek için t-testine başvurulmuştur. Sonuç olarak her iki grubun genel fiziksel özelliklerinde yakınlık vardır. Ancak bazı fiziksel uygunluk parametrelerinin (statik denge, dikey sıçrama, şınav, esneklik) anlamlı derecede NGÇ grubu lehine olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Zihinsel engel, normal gelişim gösteren çocuklar, fiziksel uygunluk